DOI 10.33111/vz_kneu.31.22.02.31.215.221
УДК: 339.7: 339.9

Руденко-Сударєва Л.В.
д.е.н., професор,
професор кафедри міжнародних фінансів
КНЕУ імені Вадима Гетьмана,
e-mail: lvrudenko@kneu.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-5992-4070

Яценко О.М.
д.е.н., професор,
професор кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
КНЕУ імені Вадима Гетьмана
e-mail: yacenkoolgakneu@gmail.com,
ORCID: 0000-0003-4399-2217

Панченко Є.Г.
д.е.н., професор,
професор кафедри міжнародного менеджменту
КНЕУ імені Вадима Гетьмана,
e-mail: panchenko@kneu.edu.ua,
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8650-8029

Швиданенко О.А.
д.е.н., професор,
професор кафедри міжнародної економіки
КНЕУ імені Вадима Гетьмана
e-mail: o.shvidanenko@gmail.com,
ORCID: 0000-0002-5021-0271

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ КИТАЮ У ФІНАНСУВАННІ ПРОГРАМ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Rudenko-Sudarieva L.V.
Doctor of Sciences (Economics), professor,
professor of Department of international finance,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
e-mail: lvrudenko@kneu.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-5992-4070

Yatsenko O. M.
Doctor of Sciences (Economics), professor,
professor of Department of international Trade and Marketing,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
e-mail: yacenkoolgakneu@gmail.com,
ORCID: 0000-0003-4399-2217

Panchenko Ye. H.
Doctor of Sciences (Economics), professor,
professor of Department of international management,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
e-mail: panchenko@kneu.edu.ua,
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8650-8029

Shvydanenko O. A.-
Doctor of Sciences (Economics), professor,
professor of Department of international economics,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
e-mail: o.shvidanenko@gmail.com,
ORCID: 0000-0002-5021-0271

© Руденко-Сударєва Л.В., Яценко О.М.,
Панченко Є.Г., Швиданенко О.А., 2023

CHINA'S INVESTMENT PRIORITIES IN FINANCING ENVIRONMENTAL SUSTAINSBLE DEVELOPMENT PROGRAMS

Анотація. Досягнення Цілей сталого розвитку для людської цивілізації зумовлює необхідність перетворення на інноваційний екологічно безпечний шлях своїх енергетичних систем, управління екосистемами, сільського господарства і землекористування, управління міським господарством, використання матеріалів та інших сфер. Такі перетворення вимагають, з одного боку, великих транскордонних фінансово-інвестиційних ресурсів та міжнародних і місцевих політичних зобов'язань, а з іншого, потребують від науки великих вимог до розробки інноваційних екологічно-адекватних інструментів і методології їх імплементації, збирання релевантних даних та механізмів моніторингу, щоб зв'язати планетарні кордони з національними цілями сталого розвитку, розробити інноваційні рішення та намітити комплексні шляхи досягнення цілей, беручи до уваги компроміси та синергізм між цілями та завданнями екологічно сталого розвитку.

Глобальні проблеми екологічної сталості життєвого простору на планеті тісно взаємопов'язані з корпоративною діяльністю та інвестиційними інструментами підтримки екології та мінімізації екологічних ризиків, але часто вивчаються та вирішуються окремо, що аргументується авторами статті на прикладі Китаю. Системна інтеграція має вирішальне значення для розуміння соціально-економічних та екологічних взаємозв'язків та створення стійких рішень.

Авторами, на основі ідентифікації та характеристик цілісних підходів до інтеграції різних компонентів зв'язаних людських та природних систем, окреслено домінантні пріоритети Китаю у фінансуванні програм екологічного сталого розвитку в рамках Ініціативи «Один пояс. Один шлях» та «Зелений шовковий шлях».

Ключові слова: КНР, Ініціатива «Один пояс, Один шлях», сталий розвиток, зелені інвестиції, транснаціональне інвестування, екологічні проблеми

Abstract. Achieving the Sustainable Development Goals for human civilization necessitates the transformation of energy systems, ecosystem management, agriculture and land use, urban management, materials use, and other areas into an innovative, environmentally safe path. Such transformations require, on the one hand, large cross-border financial and investment resources and international and local political commitments, and on the other hand, they require great demands from science to develop innovative ecologically adequate tools and methodologies for their implementation, collection of relevant data and mechanisms monitoring to link planetary boundaries with national sustainable development goals, develop innovative solutions, and map out integrated ways to achieve the goals, taking into account trade-offs and synergies between the goals and objectives of ecologically sustainable development.

Global problems of environmental sustainability of the living space on the planet are closely interrelated with corporate activities and investment tools to support ecology and minimize environmental risks, but are often studied and solved separately, which is argued by the authors of the article on the example of China. System integration is critical to understanding socio-economic and environmental interrelationships and creating sustainable solutions.

The authors, based on the identification and characteristics of holistic approaches to the integration of various components of connected human and natural systems, outline the dominant priorities of China in financing programs of ecological sustainable development within the framework of the One Belt Initiative. One Way» and «Green Silk Road».

Key words: PRC, Belt and Road Initiative, sustainable development, green investment, transnational investment, environmental issues

JELClassification: F 21, 39 ; Q 20

Постановка проблеми. Амбіційні прагнення стати найбільшою економікою світу, надзвичайно швидке промислове зростання Китаю в останні десятиліття стало триггером для рекордного рівня забруднення повітря та води, знищенню лісів та біорізноманіття. Внаслідок чого економічна наддержава займає лідируючі позиції серед країн із найбільшою кількістю стихійних лих у світі. Екологічні проблеми, з якими стикається Китай, значно посилюють необхідність переходу китайської економіки до екологічно чистої та стійкої. Інвестиції закладають основу для розподілу ресурсів та відіграють важливу роль у реструктуризації промисловості та переході до «зеленої» економіки.

Втім суттєве покращення внутрішнього потенціалу КНР характеризує готовність його потужного економічного базису для формування міжнародних двосторонніх і багатосторонніх відносин та розбудови перспективних партнерських стосунків у векторі здійснення інвестицій в інфраструктурні та економічні проєкти, що в цілому має забезпечити тісніший зв'язок з країнами Азії та Європи і сприятиме реалізації зовнішньої китайської стратегії відкритості нового типу, а також сталого розвитку .

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми сталого розвитку та екологічні ризики Китаю розглянуті в роботах Ye Q., Glantz M. H., Liu J., Li S., Ouyang Z., Tam C., Chen X., Zhang P., Shao G., Zhao G., Le Master D. C., Parker G. R., Dunning J. B., Li Q. У контексті китайської ініціативи «Один пояс, Один шлях» маємо відзначити дослідження Esteban M, Winter. T, Shannon Tiezzi, Ehizuelen, M. M. O., & Abdi, H. O, Sarker, M. N. I., Das K. C, Wang Jisi, Wang Sunda, Li Yanhong, Ling Shengli, Wang Yuxuan,Wang Yusheng, Shen Juexin et al, Lai Huiting, Gao Zhilei. Транснаціональні інвестиційні моделі досліджувались Zhou, J., & Cai, D., Chiao, Y. C., Lo, F. Y., & Yu, C. M., Sun Chenyao, Liu Xiaoning, Білошапкою В., Лук'яненком Д., Кальченком Т., Орєховою Т. та іншими авторитетними науковцями. Попри вагомі заслуги попередніх досліджень сучасна критична оцінка проявів слабко прорахованих інвестиційних проектів з кризовими побічними проявами вимагає пошуку нових підходів до фінансування нової економіки у руслі її сталого зеленого розвитку.

Методика дослідження. Аторами використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукового пізнання: теоретичного узагальнення (для групування проблем екології); аналізу й синтезу (для виявлення основних умов і способів інвестиційної взаємодії); методи статистичного, економічного, ретроспективного та порівняльного аналізу (для зіставлення економетричних даних, що стосуються динаміки процесів міжнародного інвестування в екологічні проекти, застосування інвестиційного зеленого інструментарію).

Метою статті визначено комплексне дослідження сучасних інвестиційних пріоритетів Китаю у фінансуванні програм екологічного сталого розвитку на основі емпіричної оцінки стану та розвитку екологічних проблем у країні.

Виявлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Багато ключових глобальних проблем сталого розвитку тісно переплетені між собою. Ці проблеми включають негативний вплив на навколишнє середовище (екологічні та соціальні ризики, пов'язані з водопостачанням та якістю води, забрудненням повітря та шумом, викидами парникових газів від енергетичних проектів, вразливістю до пожеж, землетрусів, переселенням та правами корінного населення; природоохоронні ризики від удосконалення залізниць і доріг або нового будів-

ництва, зокрема, активне вирубування лісового покриву, ушкодження незаймання прикордонних ландшафтів і середовища існування видів, гарячі точки біорізноманіття, зникнення парасолькових видів, незаконна торгівля дикими тваринами тощо.

Подальша багатовимірна інтеграція пов'язаних людських та природних компонентів потенційних ризиків і критичних екологічних ситуацій, включаючи причинно-наслідкові зв'язки не лише у площині, а й тривимірних координатах (як одне рішення може призвести до непередбачених наслідків в іншому місці, в іншому секторі та в інший час), має важливе значення для розробки ефективної політики, спрямованої на глобальну екологічну стійкість КНР.

Виклад основного матеріалу. Китай став світовим економічним центром після чотирьох десятиліть безпрецедентного зростання. Таке зростання породило безліч екологічних проблем з величезними екологічними, соціально-економічними наслідками та наслідками для здоров'я як у Китаї, так і за його межами. Хоча загальна якість повітря та води починає покращуватися, вони, як і раніше, не відповідають національним та міжнародним стандартам. Нестача води поширена. Біорізноманіття продовжує знижуватися. Китай посідає перше місце у світі з викидів CO_2 емітентом, хоча викиди на душу населення набагато нижчі, ніж у розвинених країнах. З позитивного боку, було реалізовано великі національні природоохоронні програми, зокрема Програма збереження природних лісів, Програма «Зерно до зелені», Зони функціонального збереження екосистем та Червоні лінії екологічного захисту. Створено понад 2750 заповідників та будується нова система національних парків. Деякі види, що зникають і знаходяться під загрозою зникнення, такі як гігантська панда, демонструють ознаки відновлення, а лісовий покрив і деякі екосистемні послуги збільшилися. Ці змішані екологічні наслідки є результатом взаємодії людини та природи в Китаї, а також між Китаєм та сусідніми та віддаленими країнами. До них відносяться прискорення економічного зростання, споживання ресурсів, зміна землекористування, торгівля та інвестиції та політика збереження та розвитку.

Боротьба із забрудненням довкілля є одним із його головних пріоритетів, називаючи цю екологічну проблему однією з «трьох важких битв» Китаю — поряд зі скороченням бідності та покращенням фінансової стабільності. Довгострокова стратегія спрямована насамперед зниження інтенсивності викидів вуглецю з допомогою переважного використання енергії нескопаного палива. В останні роки Китай приділяє дуже велику увагу чистій енергії, такій як вітер та сонячна енергія. В останньому П'ятирічному плані (FYP) — одному з найважливіших планів політики країни — викладено нову стратегію, яка передбачає інвестиції у наземні екологічно чисті енергетичні технології, мережі електропередач, ядерну енергетику, а також морську вітрову енергію у прибережному регіоні.

1. Емпірична оцінка проявів екологічних проблем у Китаї. Дослідження екологічної катастрофи Китаю наочно проявляють такі основні проблеми [1].

По-перше, забруднення повітря (рис. 1). Згідно з Доповіддю про якість повітря у світі за 2021 рік, із 1374 міст, розташованих у Східній Азії, у 143 міст Китаю зареєстровано середньорічні концентрації PM2,5, які у сім разів перевищують стандарти ВООЗ. Для порівняння, у Києві станом на 16 квітня 2020 року Індекс забруднення повітря складав 380 (для порівняння, в столиці Індії Делі цей рівень складає 117, а у китайському Шанхаї – 82), що визначено як дуже

небезпечно, загроза для життя [2]. Погана якість повітря в Китаї за оцінками щорічно викликає в середньому 1,2 мільйона передчасних смертей, насамперед через різке збільшення промислового виробництва, яке працює на вугіллі, та попиту на електроенергію, а також експонентне зростання кількості особистих автомобілів.

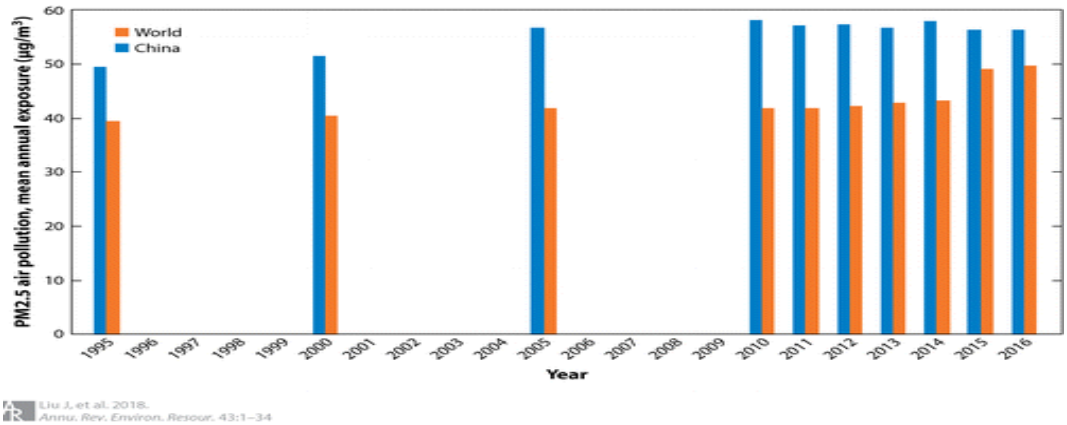

Рис. 1. Динаміка забруднення повітря PM 2,5, середньорічний вплив у повітрі Китаю в порівнянні з середньосвітовим значенням

Джерело: https://data.worldbank.org/indicator

Підраховано, що приблизно 48 % викидів CO_2 у Китаї припадає на промисловий сектор, 40 % – на електроенергетику (в основному вугілля) та 8 % – на транспорт. З населенням, що постійно зростає, потреба в електроенергії зростала без перепочинку, що призвело до ще більшого спалювання вугілля та погіршення якості повітря. Крім того, незважаючи на обіцянку досягти нульового рівня викидів до 2060 року, країна залишається найбільшим у світі виробником та споживачем вугілля, який покриває 60 % її попиту на електроенергію (рис.2, г).

По-друге, одне з лідируючих місць у списку екологічних проблем Китаю посідає забруднення майже 90 % підземних вод країни стічними токсичними відходами від діяльності великих і малих виробництв, добривами, а також від побутового бруду і сміття. Внаслідок цього близько 70 % річок та озер небезпечні для використання людиною (див. рис.2, а); б)).

Забруднення води, як і раніше, призводить до загибелі понад 100 000 осіб та економічних втрат у розмірі 1,5 трильйона доларів США на рік. Таким чином, цю екологічну проблему Китай більше не може ігнорувати.

По-третє, крім забруднення, доступність води в Китаї також є однією з найтривожніших екологічних проблем, що посилюється кліматичною кризою, наслідки якої значно скорочують доступні водні ресурси країни. Варто звернути увагу на природну проблему життєзабезпечення Китаю: при кількості населення у 20 % загальносвітового, країна має лише 6 % світових запасів прісної води. Тригером у цій проблемі можна вважати зміну клімату (підвищення температури, танення льодовиків на Цінхай-Тибетському нагір'ї, також відомому як «Третій полюс», які протягом тисячоліть живили річки Янцзи та Хуанхе льодовиковою водою).

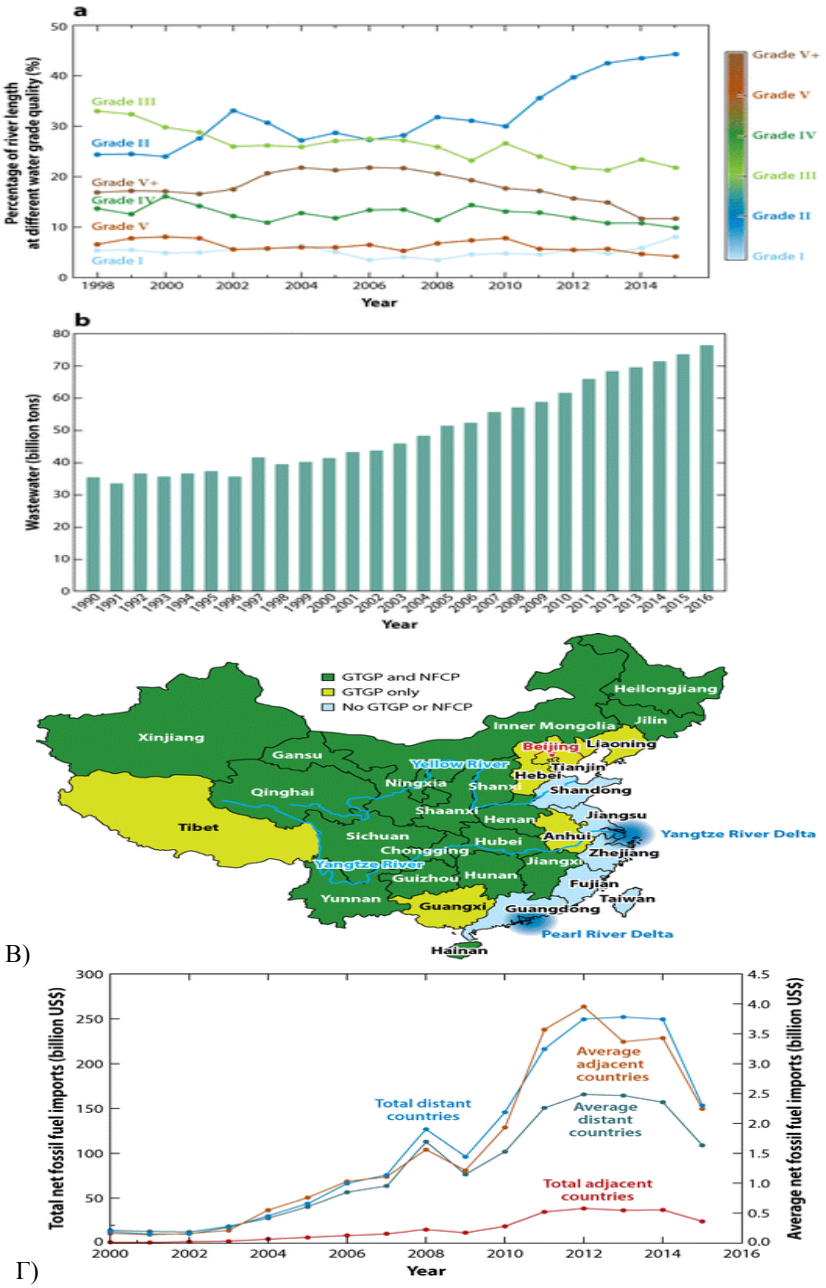

Рис. 2. Графічна інтерпретація екологічних проблем Китаю:

(а) Зміни у відсотках довжини річок Китаю за різних класів якості води: незабруднені або слабо/середньозабруднені (класи I–III), забруднені (класи IV) та сильнозабруднені (класи V та V+) якості води. З точки зору комунальних послуг клас V+ непридатний для будь-якого використання, тоді як класи II-V можуть використовуватися для обмежених цілей людського тіла, сільськогосподарського використання та ландшафтного дизайну відповідно); (б) Річний обсяг стічних вод, що скидаються в Китаї; в) поширення Програми збереження природних лісів (NFCP) та Програми «Зерно у зелені» (GTGP); г) динаміка загальних та середніх обсягів торгівлі викопним паливом (вугіллям) між Китаєм та зарубіжними країнами.

Джерело: https://data.worldbank.org/indicator

По-четверте, опустелювання, засуха, втрата урожаїв. Атмосферна циркуляція та нерегулярні опади стали головною причиною рекордних посух, і внаслідок цього втрати врожаю кукурудзи та сої (21,8 % і 14 % відповідно). Як ланцюгова реакція на посухи прийшло опустелювання — процес, в результаті якого природні та антропогенні фактори знижують біологічну продуктивність посушливих земель. Дослідження показують, що 27,4 % території країни зазнали опустелювання, торкнувшись близько 400 мільйонів осіб. Все сільськогосподарське виробництво Китаю припадає лише на 7 % його земель, більша частина яких розташована в північних районах, які сильно постраждали від деградації земель. Це явище загрожує зробити більшу частину цих регіонів безлюдними через деградацію ґрунту, збільшення швидкості ерозії, обмеження природної рослинності та майже повного усунення можливості сільськогосподарського виробництва [1, 3].

По-пяте, пластикове забруднення. Ця проблема вже давно переслідує Китай багато в чому завдяки тому, що країна є найбільшим у світі виробником та споживачем пластмас. Лише у 2020 році Китай виробив близько 60 мільйонів тонн пластикових відходів, де знаходиться третина світових підприємств із виробництва одноразового пластику. Однак у середньому лише близько 17 % переробляється у тій чи тій формі. Більше того, поряд з Індією та Бразилією на цю економічну наддержаву припадає близько 20 % світової частки некерованих пластикових відходів, які не тільки сприяють збільшенню викидів метану зі звалищ, а й зрештою потрапляють в океан внутрішніми водними шляхами або за допомогою вітру та води. Річка Янцзи — найдовша річка в Азії і третя по довжині річка у світі — перетворилася на одне з найбільших джерел глобального пластикового забруднення. Це надзвичайно тривожне питання, яке уряд не може дозволити собі ігнорувати, враховуючи той факт, що його басейн складає одну п’яту частину території країни та підтримує і дає житло майже одній третині населення.

По-шосте, втрата біорізноманіття. Внаслідок деградації природи та збільшення забруднення через господарську безвідповідальну діяльність людини постала загроза виживанню тисяч видів тварин та рослин. Згідно з Червоним списком Міжнародного союзу охорони природи (МСОП), 1078 відомих видів у Китаї в даний час знаходяться під загрозою зникнення або вразливі, що ставить економічну наддержаву серед країн з найбільш зникаючими видами у світі. Більше того, звіт WWF показує, що з 1970 року половина наземних хребетних Китаю зникла, тоді як екологічний слід країни збільшився більш ніж удвічі.

2. Державна політика екологічної сталості. Проблеми заходів стосовно вирішення екологічних загроз в Китаї.

Поєднання неефективного управління водними ресурсами та повсюдного забруднення води зробило Китай нездатним ефективно забезпечувати в деяких провінціях достатню кількість води [3]. Нагальна криза нестачі води змусила Китай розробити різні схеми водопостачання, щоб підвищити доступність води у посушливих регіонах. Проект «перекидання» води з півдня на північ (ППЗП), можливо, є найвідомішим. Оскільки його концептуалізація сягає 1950-х років, проект є найбільшим і найдорожчим інженерним проектом у країні. Очікується, що до 2050 року його завершення коштуватиме 62 мільярди доларів США, що майже вдвічі більше, ніж проект греблі «Три ущелини». Однак, зауважимо, що

у міру просування будівництва по всій країні завдається шкоди природним ландшафтам із відповідною втратою біорізноманіття. Усі три маршрути змінять природну гідрологію у безпрецедентно більших масштабах. Східний маршрут піднімає рівень води у чотирьох озерах, якими він проходить. Проект відволікає природні ресурси в один мегарегіон за рахунок іншого, що негативно позначається на соціальному благополуччі південного водопостачального регіону та ставить під загрозу внутрішню стабільність Китаю у довгостроковій перспективі [3].

Аналогічні провінційні суперечки через воду в Китаї спровокували «інцидент із блокуючою греблею» у 2001 році. Промисловість у провінції Цзянсу, розташованій вище за течією, погіршувала якість загальної води провінції Чжецзян із 1990-х років. Зниження кількості придатної для використання води викликало протест жителів Чжецзяна, які топили човни водним шляхом, щоб перекрити забруднену воду, що свідчить про неефективну співпрацю урядів провінцій в управлінні ресурсами. Проект змушує переселити близько 330 000 осіб, щоб забезпечити розширення водосховища Даньцзянкоу на Середньому маршруті. Недостатня компенсація та відсутність можливостей працевлаштування ускладнили життя переміщеному населенню, спровокувавши низку повстань, включаючи насильство проти працівників імміграційної служби та перекриття основних доріг [3].

Своєю чергою, однією з основних стратегій уряду по боротьбі з опустелюванням є Велика зелена стіна Китаю, проект, який включає посадку близько 88 мільйонів акрів лісу протяжністю близько 3000 миль (4828 кілометрів) і шириною до 900 миль (1448 кілометрів) (див. рис. 2, в)). Результати досі були задовільними: тисячі акрів дюн, що рухалися, були стабілізовані, а частота піщаних буревіїв по всій країні знизилася на одну п’яту в період з 2009 по 2014 рік. Проте деякі експерти налаштовані скептичніше. Дженніфер Л. Тернер, директор Китайського екологічного форуму в Центрі Вудро Вільсона в окрузі Колумбія, каже: «За допомогою Великої зеленої стіни люди саджають багато дерев на великих церемоніях, щоб зупинити спустошення, але пізніше ніхто не дбає про це. Внаслідок дерева гинуть» [4].

Щоб поліпшити якість повітря в міських районах, що постійно розширюються, уряд робить великі ставки на розумні міста. Мегаполіси, такі як Пекін і Нанкін, вже працюють над стратегіями зниження забруднення, що походить від промисловості, а також від дорожнього руху; вони впровадили інтелектуальні технології виявлення різних забруднювачів і розробили зелену інфраструктуру, що працює на відновлюваних джерелах енергії.

У 2021 році Китай також запустив свій чотирнадцятий п’ятирічний план дій щодо сприяння поетапній відмові від виробництва та обороту одноразового пластику, який майже повністю виготовляється з викопного палива, при одночасному просуванні альтернатив та прискоренні переробки [3].

У вересні 2020 року генеральний секретар Комуністичної партії Китаю Сі Цзіньпін оголосив, що Китай «посилить свої кліматичні цілі на 2020—2030 роки (NDC), скоротить пік викидів до 2030 року та прагне досягти вуглецевої нейтральності». Водночас китайські кліматологи представили детальний план досягнення цієї мети, названий «найамбітнішою кліматичною метою, яку колинебудь бачив світ». Згідно з планом, викиди парникових газів почнуть скорочу-

ватися між 2025 і 2030 роками, а загальне споживання енергії зменшиться в 2035 році. До 2050 року Китай припинить виробництво електроенергії з використанням вугілля. До 2025 року 20 % енергії буде вироблятися без використання викопного палива. До 2060 року викиди скоротяться до 200 мільйонів, і ці викиди будуть зменшені внаслідок уловлювання та зберігання вуглецю, секвестрації вуглецю та біоенергетики. Уряд також активно просуває автомобілі, що працюють на відновлюваних джерелах енергії, з річним виробництвом 390 000, що в чотири рази більше, ніж у 2014 році.

Ініціатива «Один пояс, один шлях» (BRI) з моменту своєї появи принесла плідні результати і мала перспективний вплив на світ [5]. КНР провела поглиблене дослідження актуальних проблем, що викликають занепокоєння країн BRI, включаючи «зелені» інвестиції, а також розвиток «зеленої» та низьковуглецевої енергетики, та випустила серію дослідницьких звітів, у тому числі «Посібник із «зеленого» розвитку для проектів BRI «. Китайські експерти

визнають, що проекти BRI часто оминали екологічні норми і завдавали шкоди місцевому біорізноманіттю, особливо спочатку. Але в міру посилення суперництва зі США у питаннях клімату та глобального лідерства Китай став приділяти дедалі більше уваги «зеленим» стандартам [6].

3. Інвестиційні інструменти забезпечення програм екологічного сталого розвитку в рамках Ініціативи «Один пояс, Один шлях»

За останні кілька років екологічне фінансування в Китаї швидко розвивалося. Великі успіхи були досягнуті в масовому прийнятті «зелених» облігацій і «зелених» позик, а також в інноваціях у «зелених» фінансових технологіях і прийнятті обов'язкової екологічної звітності [7]. Принципи зелених інвестицій країн уздовж «Одного поясу, одного шляху» (BRI) були встановлені на форумі BRI 2019 року Комітетом із зелених фінансів Китаю та Ініціативою із зелених фінансів Лондонської корпорації, членами якої є 27 найбільших фінансових установ світу. Ця ініціатива спрямована як на збільшення кількості зазначених «зелених» проектів у рамках BRI, так і на ефективніше управління кліматичними та екологічними ризиками для всіх проектів BRI. Китай та китайські організації беруть активну участь у низці інших глобальних багатосторонніх ініціатив у галузі зеленого фінансування, у тому числі:

• мережа центральних банків та регулюючих органів з екологізації фінансової системи (NGFS), в якій Китай був провідним співзасновником і в якій Китай очолює впровадження «зелених» фінансів у грошово-кредитну політику;

• мережа сталого банківського обслуговування Світового банку, де країни, що розвиваються, навчаються одна в одної в галузі «зелених» фінансів за допомогою обміну знаннями, заходів та діалогу;

• Китай також відіграв ключову роль у розробці глобального стандарту фінансування Цілей сталого розвитку (ЦУР), управління яким здійснюється через Міністерство торгівлі Китаю та Програму розвитку Організації Об'єднаних Націй у Пекіні.

Зелені облігації, як економічний інвестиційний інструмент з високою мобільністю та низьким ризиком, можуть ефективно підвищити доступність фінансування для зелених проектів, особливо середньострокових та довгострокових, з нижчою вартістю фінансування та надати інвесторам новий канал для участі у зелених інвестиціях. 2022 року країни Азіатсько-Тихоокеанського регіону

випустили «зелених» облігацій на суму 120,83 млрд доларів, що на 2,5 % менше, ніж минулого року. Тим не менш, це зниження було менш значним, ніж падіння на 32,5 % у Європі та падіння на 43,2 % у Північній Америці, оскільки зростання відсоткових ставок призвело до зниження загального ринку облігацій. У цей час китайські підприємства стикаються з чудовими інвестиційними можливостями, але існують також величезні ризики, такі як політичні ризики, моральні ризики, відсутність відповідного інвестиційного досвіду тощо, які можуть призвести до довгострокових збитків або навіть до банкрутства підприємств.

29 липня 2022 року Комітет зі стандартизації зелених облігацій опублікував Принципи зелених облігацій Китаю, які є важливою віхою в розвитку ринку зелених облігацій Китаю і важливим символом досягнення китайських стандартів зелених облігацій. первісна внутрішня уніфікація та зближення з міжнародними стандартами.

У Китаї наявні багато політик і програм у сфері зеленого фінансування та фінансування заходів із боротьби зі зміною клімату. У 2017 році було створено п'ять пілотних територій для інновацій в області зеленого фінансування у Гуандуні, Хуейчжоу, Цзянсі, Чжецзяні та Сіньцзяні. В інших регіонах у 2013 і 2014 роках також було запущено сім регіональних вуглецевих ринків, а в 2017 році — загальнонаціональний вуглецевий ринок. З точки зору фінансового регулювання, у Китаї є три основні структури для визначення зелених фінансів. Основною структурою є «Керівний каталог зеленої промисловості». Початково створений у 2016 році, востаннє він був оновлений у 2020 році [8], містить проекти з помітними екологічними перевагами та поділений на 6 категорій (Категорія рівня 1) та 31 підкатегорію (Категорія рівня 2) з докладними поясненнями та визначальними критеріями.

Країна, в якій на так звані облігації, що не приєдналися, припадає значна частина загального «зеленого» фінансування, прагне прийняти загальноприйняті норми для залучення ширшого пулу капіталу. Остання версія правил Китаю, оновлена в середині 2022 року, ще більш узгоджена зі стандартом Принципів зелених облігацій Міжнародної асоціації ринків капіталу, вимагаючи від емітентів використати 100 % виручки на проекти із захисту довкілля, порівняно з 70 % раніше, з державних підприємств звільнено і залишаються лише на рівні 50 %. Згідно з даними ініціативи Climate Bonds Initiative, у 2022 році країна випустила найбільшу кількість зелених облігацій, що відповідають загальноприйнятому глобальному визначенню, на загальну суму 76,25 мільярда доларів. Німеччина посіла друге місце з $60,77 млрд. Очікується, що 2023 року Китай випустить «зелені» облігації на суму від 90 до 100 мільярдів доларів (рис. 3, а). Китай також працює з Європейським союзом над загальною таксономією, яка дозволить узгодити визначення того, що є «зеленою» діяльністю, визнаною на двосторонній основі, для полегшення транскордонної емісії та інвестицій. У таких секторах, як поновлювана енергетика, рушійна сила розвитку нової економіки, механізми фінансування місцевих органів влади, електроенергетика та банківська справа, у 2023 році буде зроблено найвищий випуск «зелених» облігацій.

Народний банк Китаю також заохочує банки активізувати «зелене» фінансування, інвестуючи у більшу кількість «зелених» облігацій. Відповідно до систе-

ми оцінки «зелених» фінансів центрального банку банки оцінюватимуться відповідно до частки «зелених» облігацій у загальній сумі активів та річною зміною загальної вартості таких активів. Фінансові установи, ймовірно, продовжуватимуть випускати «зелені» облігації, і очікується, що такі випуски становитимуть основну частину їх обсягів (рис. 3, б).

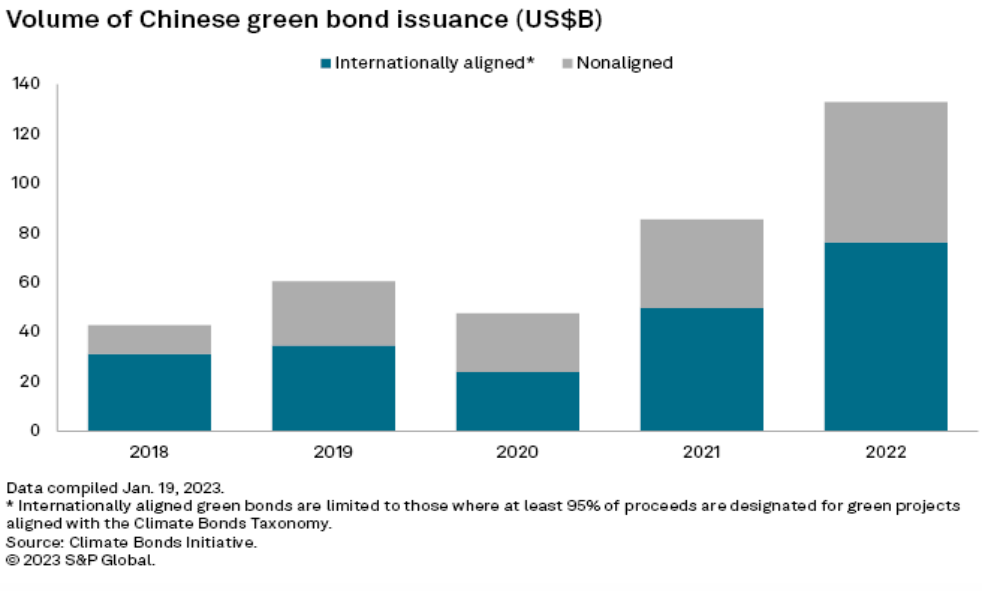

а)

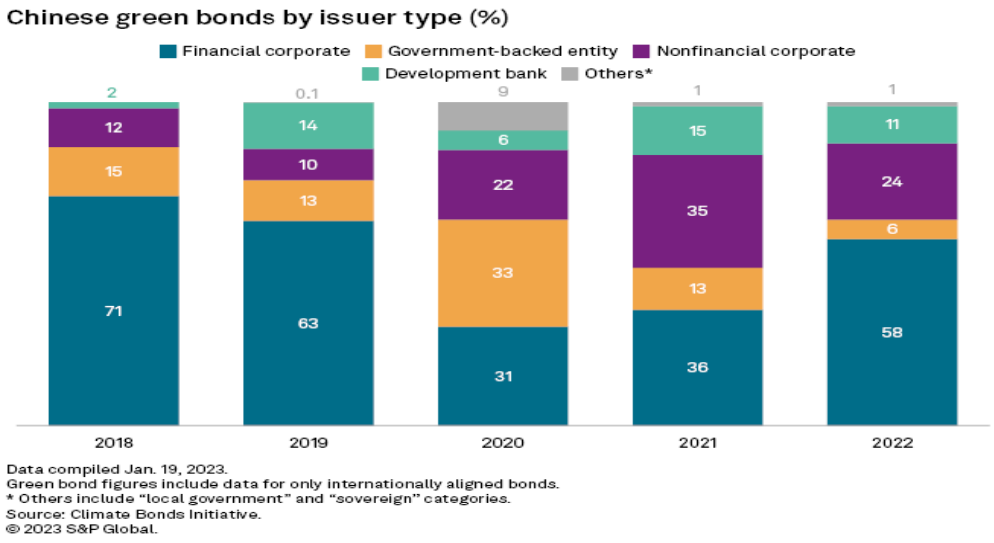

б)

Рис. 3. Динаміка випуску китайських зелених облігацій: *а) обсяги емісії погоджених і непогоджених зелених облігацій; б) за типом емітента*

Джерело: Climate Bonds Initiative

Каталог проєктів, затверджених для фінансування зеленими облігаціями як список проєктів, які підтримуються зеленими облігаціями, що є добровільним стандартом для китайського ринку зелених облігацій, часто називають «китайською таксономією». Таким чином, китайська таксономія є, перш за все, інструментом для регулювання ринку зелених облігацій і захисту екологічних переваг фінансових проєктів і є обов'язковою для всіх емітентів зелених облігацій, у тому числі всіх фінансових установ, корпорацій та державних підприємств, сторонніх оцінювальних агентств і регуляторів.

Мета полягає в тому, щоб чітко визначити проєкти, які відповідають вимогам для зелених облігацій, і зменшити можливість фінансування незелених проєктів за допомогою зелених облігацій, підвищити довіру до зелених облігацій та їхню репутацію, а також здійснювати подальше регулювання внутрішнього ринку зелених облігацій щодо зелених активів і проєктів. Вона в основному використовується фінансовими установами та корпораціями для випуску зелених облігацій на китайському ринку капіталу.

Китайська таксономія має на меті структурувати внутрішній фінансовий ринок, але у найближчому майбутньому вона також повинна враховувати таксономії інших країн, оскільки китайські інвестори інвестують в активи у кількох юрисдикціях і таким чином забезпечують фінансування різного роду проєктів, включно з міжнародними проєктами сталого розвитку.

Висновки

1. Виконане у статті наукове дослідження інвестиційних пріоритетів Китаю у фінансуванні програм екологічного сталого розвитку уможливило проведення емпіричної оцінки проявів екологічних проблем у Китаї у взаємозв'язку із характеристиками практичних ситуативних і стратегічних заходів державної політики у площині екологічної сталості. Одночасно окреслено типові й окремі регіональні проблеми заходів стосовно вирішення екологічних загроз у Китаї надали достатню аргументацію для визначення відповідних і релевантних інвестиційних інструментів забезпечення програм екологічного сталого розвитку в рамках Ініціативи «Один пояс, Один шлях».

2. Очікується, що у 2023 році Китай випустить більше «зелених» облігацій суверенного, корпоративного нефінансового та корпоративного фінансового секторів емісії і залишиться домінуючим світовим гравцем на ринку «зелених» фінансів, оскільки як найбільший у світі забруднювач прагне більш тісної відповідності до міжнародних стандартів.

3. Викликає сподівання, що практична реалізація глобальних багатосторонніх ініціатив Китаю у галузі зеленого фінансування в частині створення системи мереж центральних банків, пілотних територій для інновацій в області зеленого фінансування, регуляторно-методичних документів (посібники, звіти, каталоги тощо), активізації проектного зеленого фінансування на основі принципів таксономії, уможливить успішний розвиток Зеленого шовкового шляху.

Література

1. Top 5 Environmental Issues in China in 2023. URL: https://earth.org/environmental-issues-in-china/

2. Небезпечно для життя: наразі Київ найбрудніше місто у світі. URL: https://www.pravda.com.ua/news/2020/04/16/7248249/

3. Hydropolitics and Inter-Jurisdictional Relationships in China: The Pursuit of Localized Preferences in a Centralized System. Published online by Cambridge University Press: The China Quarterly , Volume 219 , September 2014 , pp. 760 — 780 DOI: https://doi.org/10.1017/S0305741014000721
4. P. Zhang and Q. Li, G. Shao, D. C. Le Master, G. R. Parker and J. B. Dunning Jr. China's Forest Policy for the 21st Century. 23 Jun 2000. Vol 288, Issue 5474. pp. 2135-2136. DOI: 10.1126/science.288.5474.2135
5. Zhou Guomei. China propels joint construction of green Silk Road with active efforts. Source: People's Daily. Updated: 2022-01-19. URL: http://en.qstheory.cn/2022-01/19/c_699805.htm
6. Hanjra M. A., Qureshi M. E., Global water crisis and future food security in an era of climate change. Food Policy 35, 365–377 (2010). https://doi.org/10.1016/j.foodpol.2010.05.006
7. Китай робить законодавчі кроки до екологічної відповідальності бізнесу. URL: https://ecolog-ua.com/news/kytay-robyt-zakonodavchi-kroky-do-ekologichnoyi-vidpovidalnosti-biznesu
8. Тотєва Е. Звіт: зелена таксономія в Україні 2022. Створення інфраструктури зеленого фінансування. 2022. – 114 с. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-08/UNDP-UA-green-taxonomy-report-UKR.pdf

References:

1. Top 5 Environmental Issues in China in 2023. URL: https://earth.org/environmental-issues-in-china/
2. Nebezpechno dlja zittja: narazi Kyiv nasbrudnishe misto v sviti. URL: https://www.pravda.com.ua/news/2020/04/16/7248249/
3. Hydropolitics and Inter-Jurisdictional Relationships in China: The Pursuit of Localized Preferences in a Centralized System. Published online by Cambridge University Press: The China Quarterly , Volume 219 , September 2014 , pp. 760 — 780 DOI: https://doi.org/10.1017/S0305741014000721
4. P. Zhang and Q. Li, G. Shao, D. C. Le Master, G. R. Parker, and J. B. Dunning Jr. China's Forest Policy for the 21st Century. 23 Jun 2000. Vol 288, Issue 5474. pp. 2135-2136. DOI: 10.1126/science.288.5474.2135
5. Zhou Guomei. China propels joint construction of green Silk Road with active efforts. Source: People's Daily. Updated: 2022-01-19. URL: http://en.qstheory.cn/2022-01/19/c_699805.htm
6. Hanjra M. A., Qureshi M. E., Global water crisis and future food security in an era of climate change. Food Policy 35, 365–377 (2010). https://doi.org/10.1016/j.foodpol.2010.05.006
7. Kytaj robyt zakonodavchi krory do tkologichnoi vidpovidalnosti biznesu. URL: https://ecolog-ua.com/news/kytay-robyt-zakonodavchi-kroky-do-ekologichnoyi-vidpovidalnosti-biznesu
8. Totieva T. Zvit: zelena taksonomiia v Ukraini 2022. Stvorennja infrastruktury zelenogo finansuvannja/. 2022. – 114 c. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-08/UNDP-UA-green-taxonomy-report-UKR.pdf